

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetemi tagok és külségi előfizetők egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTALAJNOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, léva a kőziratok, hirdetések és előfizetések kiadandók. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések azavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árakban szerint. Nyílt-tér sora I K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakar-aknépzártári choque-számla 10,489. szám.

Szózat a szülőkhöz!

Mögöttem egy hosszú, fáradtságos, nehéz munkában eltöltött, tanulságokban, tapasztalatokban, valamint küzdelmekben és kemény tusákban egyaránt gazdag élet áll.

És ha elgondolom, hogy mindaz, a mit tanultam, tapasztaltam, a mit saját káromon az életben becsesnek és jónak ismertem fel, velem együtt elvész, elpusztul, elenyészik, mindig mohó vágyat érzek gazdag tapasztalataimat a jövő nemzedék lelkében tovább örökíteni; mert ha van feltámadás — a mint azt hinni erkölcsi és vallási érületünk parancsolja, — úgy a legszebb, legideálisabb alakja a feltámadásnak az lehet, ha gondolatainkat, eszméinket átörökítjük embertársainkra, hogy azoknak majdan ők gyakorlati hasznát élvezhessék, hogy az elhíntett magunk tápláló gyümölcseit majdan ők élvezhessék.

Nagy erény a takarékoság, de ha fukarsággá fajul, ha elvonja feltételesen gyűjtött kincseit a közforgalomtól, ha még halála óráján is inkább megsemmisíti, semhogy az emberiségnek részt juttasson belőle — akkor az már nem erény, — hanem a legrutabb önzésből fakadó bűné aljasodik; átvitt értelemben ilyen bűnnek minősíthetjük azt is, ha bárki, a természetétől nyert szellemi adományait, tudásának, tapasztalatainak eredményeit merő önzésből csak a saját javára akarja kiaknázni és elmúlása előtt sem ismervén fel emberi hivatását, inkább magával viszi a sirba, az enyészetebe, semhogy azt embertársainak szent örökségül hagyja.

Nagynevű tanárok, tudósok és a népnevelésre hivatott tanítók, valamint a művészi tehetségeket fejlesztő tanérek, ha valódi isteni hivatásuknak megakarnak becsületesen felelni, kénytelenek szívük és lelkük kincseit felaprózni és pazar kézzel szétosztani azon ifju nemzedék között, melynek tanítása, nevelése nemcsak a szülők, de a nemzet és az állam által bizalommal reájuk ruházott.

De nem kisebb erkölcsi feladat jutott a kereskedők és iparosoknak sem, akik ma — egy új kor küszöbén, — ha hivatásukat felismerik, Magyarország közgazdasági fejlődésének tartoznak azzal, hogy a gondjaikra

bizott tanoncokból és segédek-ből a magyar államnak egy erős, intelligens középosztályt, a nemzet gerincét képező hatalmas polgárságot, öntudatos munkásokat neveljenek. Elég sokáig tartott a mámor, a részegség, az önámítás; elérkezett a kijózanodás ideje; beteges nagyra-vágyás, uri téllenség, a munkától való irtózat, az ipar és kereskedelem lebecsülése, elég szegénynyé, elég koldussá tették már ezt a nemzetet és elég léha félembereket neveltek, a kiknek eltartása az egész emberek megélhetését minden vonalon megnehezíti és lehetetlenné teszi.

A szülőkhöz intézem esdőt, de józan szózatomat; álljanak meg a kezdett úton; ne taszítsák vak majomszeretetből, felfelvaló kapaszkodási vágyból gyermekeiket a tétienségbe, ne hajszolják elérhetlen vagy elérhető, de megélhetést nem biztosító uri pályák felé, a hol a külső cifra rongyok csak szűkösen fedik a benső tartalom ürességét, a léhaságot, lelkettlenséget, erkölcstelenséget és fájdalom igea gyakran — a legnagyobb nyomoruságot is.

Nem azt mondom én, hogy a kereskedő, az iparos, a szegény ember ne taníttassa gyermekeit, ha azoknak félreismertetlen hajlamuk, kiváló tehetségük és kitartó szorgalmuk arra biztosítékot nyújtanak, hogy azon a téren, melyre hajlamuk vonzza, talán a középszerűség fölül emelkedhetnek; de azt igenis állítom, tanácsolom, hogy nézzenek szét az életben nyitott szemmel, meleg szívvvel és gondolkozó agygyal s döbbenjenek meg a tapasztaltak felett, mert látni fogják, hogy a végzett, diplomás emberek száza — az országban ezrei — járnak letörve, szárnyszegeten és egy-egy félig-meddig megélhetést nyújtó állásra hány százan folyamodnak eredmény nélkül; míg a reális pályáktól, az ipar kereskedelmi és gazdasági pályától mindenki idegenkedik, pedig az ma már sokkal biztonságosabb existenciát nyújtana.

Pósta, távirat, vasutak, állami hivatalok kénytelenek a nagy tülekedés miatt néhány évi szünetet tartani a felvételben; és a társadalom ezt nem látja, nem akarja látni; egy-egy üresedésben levő birói, telekkönyvi vagy más állásra százan meg százan rávetik magukat mohó kapzsisággal; mert élni kell és

kenyér nélkül becsületesen élni — nem lehet.

Az ipariskolák, kereskedelmi iskolák, reáliskolák, alsóbb bányászati és gazdasági iskolák, gyors és gépirói tanfolyamok évről-évre kevesebb látogatottságban részesülnek, pedig ott és azokban nyitják meg a kenyérkeresetet leginkább biztosító forrásokat, a megélhetés biztosabb eszközeit.

Csak végig kell menni városokban; majdnem minden utca kifakataiban olvashatjuk, hogy „jó házból való tanoncokat keresnek“, ezek a hirdetések már állandóvá váltak; de éppen ez az állandóság bizonyít mellettem, hogy még nem vagyunk elég érettek, elég őszinték magunknak bevallani, hogy gyermekeinket nem léha proletároknak, hanem intelligens, becsületes munkásoknak kell nevelnünk, akik a társadalomnak nem terhelést, hanem hasznára válnak.

Lezajlottak az iskolai oktatók; sok szép remény váltódott be, de még többet temetett el a szülők hiúsága, nagyra-vágyása és hamis nevelési rendszere; elérkezett az idő, hogy erre gyermekeinket szeretettel előkészítsük, meggyőzzük és olyan irányba s olyan utra tereljük, a hol nemcsak nekünk szerezhetnek lelki megnyugvást, de a hol a keresett boldogságot ők maguk is könnyebben és hamarabb elérhetik.

Deréki Antal.

A székelyföldi bányászatért.

Dr Ferenczy Géza országgyűlési képviselő akciójára a székelyföldi képviselők a következő előterjesztéssel járultak a m. kir. pénzügyminiszter urhoz:

Nagyméltóságú Pénzügyminiszter Ur! Magyar kormányunk utóbbi időben felhatalmazásért fordult a magyar törvényhozáshoz azon célból, hogy több szénbányát vásárolhasson, a melyekkel nagyszabású állami szénbányászat alapját vethesse meg.

Örömmel üdvözlöttük ez elhatározást, mert a szénkérdés ma már elsőrangú állami érdek s az ipar fenntartásának és fejlesztésének alapfeltétele.

A széntelep azonban csak akkor válhat értékké, ha a természeti kincsek gazdagsága mellett annak feltárására szükséges technikai eszközök is rendelkezésre állanak.

Hazánk meglehetősen bőséggel rendelkezik a széntelepüléseknek; a magánkézben levő feltárási üzemek

azonban tökeszegénység miatt fogyatékosak. Az emelkedett fogyasztással nem tarthatott lépést a szénbányászat fejlesztése s innen származott az 1906. évi szénkrízis.

Államérdek tehát a szükséges szénmennyiség termelése, de emellett a termelés mikéntje is elsőrendű fontossággal jelentkezik.

Az állam szempontjából kívánatos volna, hogy hazánk minden pontján, de legalább is az ellentétes végpontokon erőteljes szénbányászat folyjon és kellő mennyiségű szénkészlet rendelkezésre álljon.

Ezen irányzatot látjuk érvényesíteni azon tényben, hogy az újabb széntelep vásárlások hazánk déli és északi vidékein, valamint Horvátországban eszközöltettek.

Ezzel szemben bizonyos szomorúsággal állapítjuk meg, hogy hazánk keleti része, annak nemzeti szempontból egyik legértékesebbje a Székelyföld, ezen állami akció által újra nem érintetett.

A gazdasági akció ugyan regenerálni igyekszik a székelyföldi gazdasági viszonyokat, ipari tekintetben azonban stagnálunk, dacára annak, hogy a kereskedelmi miniszterium az 1905 évben kiadott „Ipari akció a Székelyföldön“ c. munkájában kijelentette, hogy „ipari tekintetben a Székelyföld egyike az ország leggyengébb részének, jóllehet viszonyai különösen az ipari terre utalnak“.

Az állam az ország minden részében egy-egy nagy alkotással és üzemmel, kulturális intézménnyel van érdekelve. Felsőmagyarországon állami ércbányák, kohók, vasbányák; délvidéken a szénbányászat; az oláhok között a hunyádi vasgyár és a petrosényi szénbányászat éreztetik az állami szeretet melegét és terjesztik az ott lakók megélhetésére és fejlődésére szükséges anyagiakat; a Székelyföld szívében Csik-, Háromszék- és Udvarhely megyékben azonban még egy állami hivatalocskasincs.

Mindezek indítanak arra kegyelmes urunk, hogy a széntelepek vásárlásánál a Székelyföldet is szíves figyelmébe ajánljuk.

Grittner Albert 1906. évben kiadott „Szénelemzések“ című művéből látjuk, hogy a megvásárolt horvátországi vridniki szén hőfoka 3756 és 5093 kaloria között variál. A székelyföldi köpeci barnaszén 3500 kaloria átlaggal szerepel; az ehhez tartozó almási szén pedig az 5000 kalóriát is meghaladja.

E szénbányászat a brassói és a botfalvi cukorgyár övedzi; vasuti fővonal érinti és a vicinálisok környékezik. Szomszédjában 30—50 százalék fe-t tar-

talmazó vasércet kiaknázzhatatlan tömege várja a tettekre ébredést. E területeken lakó szinmagyar (székely) nép néprajzilag sűrű lakossága, munkabíró, fejlett s a bányászatra kiválóan alkalmas.

Kellő tőkebefektetéssel Köpecz a legvirágzóbb pályavállalatnak ígérkezik; tőkebefektetés nélkül azonban nyomorog.

Miután állami intézkedés nélkül nagyobb befektetést nem remélhetünk; miután a Székelyföld népe sem rekeszhető ki abból az állami jóindulatból, melylyel már a horvát is részesített; miután a köpeczi szénbányászat üzemen tartása Udvarhely és Háromszék megyék érintkező részei népének létfenntartási kérdését képezi s miután ezen üzemi állami megszerzése pénzügyileg előnyösnek mutatkozik: a legközelebbi szentelepek vásárlása idejére a köpeczi szénbányát Nagyméltóságod figyelmébe ajánljuk s jóakarátát kérjük.

Maradtunk Nagyméltóságod kész szolgálói:

Dr. Ferenczy Géza a nagyajtai ker. képviselője. Dr. Zakariás János a kovásznai ker. képviselője. Dr. Ráth Endre, Vertán Endre, Ugron Gábor, Gáspár János, Szentiványi Gábor, Gereb János, Dr. Kecskeméti István, Sümei Vilmos, Brázay Zoltán, Ur-mánczi Nándor, Éber Antal, Polónyi Dezső, Dr. Tucsek Sándor.

Szabadság!

Az ellentétes fogalmak egymást feltételező viszonyának sok érdekes esetét látja az ember. Hogy többet ne említsünk, ilyen viszonyban vannak egymással a boldogság és szenvedés, a jog és jogtalanság. Ennek a viszonyak tartalma az, hogy mi helyt az egyik fogalom kipu sztul az emberiség öntudatából, azaz egyszerű és együtt nincs jelen a másikkal, azonnal kivész a társa is.

A ki sohasem érzett fájdalmat, nem hiszem, hogy öröm érzetet ismerne. Az az érzelem az igazi öröm, az az érzelem tölti be igazán az egész idegrendszerét és szervezetet az öröm felémelő hatásával, melynek gyökerét a fájdalom könnyei öntözik...

A másik két fogalomra térve át, senkisémet beszél például a sétálás, levegőzés állampolgári jogáról, mert ez ma mindenkinek szabad; ezen a téren, hogy ezzel a kifejezéssel éljünk, nincs jogtalanság, de ha egy rendőrállamnak eszébe jut polgárai egy részének a sétálást, mondjuk bizonyos helyre és időpontra vonatkozólag megtiltani, azonnal kialakul a kérdéses helyre és időpontra szorítva a polgárok másik részének sértési joga.

Emberről és embereknél szerves kapcsolatáról, a társadalomról beszélve: a helyes értelemben vett szabadság a szolgálattal hasonló viszonyban van; vagy hogy a méltóságával es önértékével annyira kérkedő XX. század embere előtt, tetsetősebb kifejezéssel jelöljem meg ugyanazt a lényegét (mert ma a formák világát éljük), a szabadság ugyanannyi uralommal, alávetettséggel kapcsolatos.

Lehet, hogy az emberek nagyrésze meghökken e tudományos igazság hallatára s mint akit valami kegyet-

len végzet illúzióitól, álmaitól foszt meg, semmitmondóan, bután fog maga elé bámulni... De ez így van. Hogy ők esetleg ezt nem tudták, azon nem lehet csodálkozni. Hiszen az emberek még olyan képtelen szolgálatokra is beállítják, kényszerítik szervezeteiket, hogy az — a szabadság és egyenlőség eszméiért egy füst alatt — egy érzellemmel hevüljön és lelkesüljön s ekközben minden egyéb, csak éppen az nem jut eszükbe, hogy a szabadság és egyenlőség, ha nem is teljesen ellentétes, de egymást egy bizonyos mértékig feltétlenül kizáró fogalmak. Értsem ezt úgy, hogy a teljes szabadság minden vonalon teljes egyenlőtlenségre vezet és hogy emberi társadalomban a teljes egyenlőség még valahogyan talán elképzelhető, de már a zsarnoki önkénynek az a superlativuma, amely mellett ez megvalósítható lenne, az elképzelhetőség határain túl esik.

Közelebről nézve a gazdasági szabadság, például a jövedelem, illetőleg a vagyon megosztásának azt az óriási aránytalanságát és egyenlőtlenségét teremti meg, a melyet az ezen elven nyugvó mai társadalmi gazdasági élet minden szemlélő elé tár; a szellemi szabadság pedig a szellemileg kiváló, a szellemaristokracia uralmára vezet. Az embereknek teljes, tehát jogi, gazdasági és szellemi egyenlősége pedig a természettől kiválóbbaknak alkotott individuumok folytonos visszaszorítását s így az átlag emberekkel egy szinten tartását követeli meg, erre a célra pedig eszközül csak egy olyan nagyfokú abszolút, zsarnok közhatalom alkalmas, melyent még eddig a világtörténelem — kelet hirhedt despotáit is ideszámítva — megközelítően sem produkált.

Tárgyunkra visszatérve, megjegyezzük, hogy a szabadság — a szónak közönségesen használt értelmében mindig uralom — mentességet jelent. Az ember két hatalmas környezet: a természet és társadalom uralmának van alávetve.

A természet uralma alól mentesíteni az egyént, főleg megakadályozni a természeti erőknél az emberi sorsba való szeszélyes és véletlen bejelát-szását, fölényt szerezni az embernek azokkal szemben: a szédületes gyorsasággal haladó tudomány egyik jel-szavát képező fizikai szabadságnak a célja.

Minket azonban a szabadságnak másik tulajdonképpeni fogalma érdekel, amely társadalmi, más szóval emberi uralomtól mentes cselekvési területet jelent.

Ez a szabadság az emberi uralmat az egyének tökéletesedésével mind fölöslegesebbé váló gyámkodásnak tekintvén, ideális állapot, végső cél gyanánt az emberi uralomnak az egyéni cselekvések területéről való teljes kiszorítását kell ismerje és ez a szabadság-állapot csakugyan nem járna számbavehető alávetettséggel, emberi uralommal.

Ámde a szabadságnak ezen fogalmáért és végső céljáért szervezett társadalomban élők és élni akarók csak az esetben lelkesedhetnek, ha a társadalmi fejlődéssel az egyéni cselekvésnek az emberi uralom alól való fokozott kivétele volna kapcsolatos, tehát ha a társadalmi fejlődéssel mind jobban bővülne az a terület, a hol egy egyéni cselekvés külső

társadalmi, főleg hatalmi tényezők meghatározása és befolyása nélkül, szóval szabadon mozoghat. De e tekintetben a társadalmi fejlődés éppen ellenkező irányzatot mutat. A társadalmi tényezők meghatározó befolyása az egyénre, az egyén alávetettségi foka a fejlődéssel határozottan növekszik.

Ilyen körülmények között nekünk a szabadságnak egy egészen más fogalmát kell keresnünk és megismer-nünk; nekünk a szabadságot — az egyéni alávetettséggel, a szolgálattal összeegyeztetve — együtt kell lenyelnünk.

Az a szabadság, a mely a mi vágyunk, törekvésünk tárgyát is képezheti, ez emberi uralomnak, az alávetettségnél teljes elfogadásával kell kezdődjen és az uralomra való befolyásnak egyenletes, lehetőleg a társadalom minden egyes tagjára kiterjedő megosztásával végződjék.

Ezt az irányzatot mutatja a társadalmi fejlődés is e tekintetben, a mely egy embernek — a tömeg, az egész fölötti uralmától — a társadalomnak önmaga feletti uralma felé tart.

És azt a kétségtelen tény, hogy az egyéni alávetettség is növekvő irányzatot mutat, vagyis hogy az egyén az érdek és hatalmi alávetettség mind több és erősebb szálával kapcsolódik az egészhez, éppen az ellensúlyozza az teszi mind jobban elviselhetővé, hogy ugyanakkor helyes értelemben vett szabadságunk is növekszik, mert a kultúra terjedésével a társadalomnak mind szélesebb rétegei szerzik meg — a műveltség és politikai érettség bizonyos minimumával — az uralomra való befolyás előfeltételét és jogát.

Ilyen értelemben mondják a jogtörténészek, hogy a világtörténelem új korának uralkodó eszméje, amely a kor minden intézményére rányomja a maga sajátos bélyegét, nem az egyéni, hanem a társadalmi szabadság.

A mi szabadságtörekvésünk tehát mindössze annyi, hogy ha már magunkat az emberi uralom alól nem vonhatjuk ki, sőt annak mindegyre fokozódó terjedelmét kell magunk fölött elismernünk: ne egy ember korlátlanul, ne is kevesek, hanem lehetőleg a társadalom összessége szabja meg az egyén alávetettségi fokát és az uralmi viszonyokat.

A mondottak szerint, két szélsőséges államilakulatot véve fel, az orosz és az amerikai unió államrendje között a különbség nem az, a mit első pillanatra, felületes szemlélés után hajlandók volnának mondani, hogy t. i. Oroszországban az egyén alávetettségi foka nagyobb, az államhatalom mélyebben beavatkozik az egyéni életbe.

Ez csak látszat, a valóság éppen ezzel ellenkező, mert egy fejlettebb államrend sokkal mélyebben nyul bele szabályozólag az egyéni életbe, mint egy fejletlenebb.

Amerika nem ezért, hanem azért szabad állam, mert ott az uralmi viszonyokat, az egyén hatalmi alávetettségi fokát a társadalom összessége szabja meg, míg Oroszországban ezeknek korlátlan megállapítása egy emberé.

Ennek természetesen aztán az lesz az eredménye, hogy Amerikában az uralmi viszonyok sokkal elviselhe-

tőbbek, összehasonlíthatatlanul tökéletesebbek lesznek és a fejlődéshez is sokkal inkább alkalmazkodnak, mint Oroszországban.

Bálint Endre.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy városunk számára egy vadonutaj pótdáoprést találtak fel;

mondják, hogy az uszoda sürgése egészen felesleges, mert ugyanis nyakig uszunk már — az adósságban;

mondják, hogy városunkban sehol se játszanak már, tiltott kártya-játékok;

mondják, hogy a sétatéri kioskot, a vendégek túlszofaltsága miatt hatóságilag be kellett zárítani;

mondják, hogy az utcák, öntözése és söprése a vasárnapi nagy eső után már fölöslegessé vált;

mondják, hogy az agyagiparis-kola kiállítását nemcsak a vidéki, de a helybeli közönség is tömegesen látogatja;

mondják, hogy a hetivásárok és országos vásár napjain, csak életveszéllyel lehet a postahivatalhoz eljutni;

mondják, hogy a Kossuth-utca villamos lámpáit szaporítják, a mellékutcákban pedig magával hordható kézi lámpákat bocsátanak forgalomba.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— Személyi hírek. Dr. Szabó Péter fővárosi gyakorló iskolai tanár, a kormány képviselőjében és Gyár-fás Endre főgondnok Székelykeresz-turról, a helybeli reform. kollegiumban most folyó érettségi vizsgákra, néhány napi tartózkodásra, a kedden délutáni vonattal városunkba érkeztek.

László Gyula, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara agilis titkára, a székely ifjak elhelyezési bizottságának megalakítására, hétfőn este egy napi tartózkodásra városunkba érkezett.

— Mezőssy Béla földmivelésügyi államtitkár ígéretéhez képest a nyár folyamán bejárja az egész Székelyföldet, hogy személyesen meggyőződjék mindazon bajokról, melyeket a múlt évben a Báró Orbán Ottó és Betegh Pál vezetése alatt Darányi földmivelésügyi miniszternél tisztelt székely közbirtokosokból álló nagy küldöttség a székely erdők ügyéről eléje terjesztett; mint értesülünk az államtitkár már július 20-án érkezik Gyergyószentmiklósrá, Sümei Vilmos országgyűlési képviselő kíséretében. Mezőssy államtitkár körutja kétségtelenül nagy jelentőséggel bír a Székelyföldre, kívánatos tehát, hogy a közbirtokosságok már most előkészítsék azokat a jogos konkrét panaszokat, melyeknek orvoslását kéri és várják.

— Jótékony eső. Vasárnap délután úgy 3 óra tájban vészterhes szürke felhők borították el az egész láthatárt; erős széláram keletkezett, mely felkavarta az utcák felszaporodott nagyrétegű porát; aggódva lestük a következőket, mert az ilyen világos szürke felhők, rendszeren nagy jégesővel szoktak járn.

De hála Istennek a rettegett baj elmaradt, és helyette hatalmas eső zudult alá, mely csaknem felhőszakadásnak is beillett volna, és este majdnem 6 óráig folyton hullott az ég áldása. Az éj folyamán, sőt még a hétfői napon is boros maradt az idő, — és időszakonként — meg-megindult a várva-várt termékenyítő eső, mely újabb reményt nyújtott a csüggedő gazdák lelkébe...

— **Küldöttség az alispánnál.** A Párcium határszéli községei: Szentdemeter, Bordos, Rava, Csöb, Székelyszállás és Vécze érdekében tegnap délelőtt Gálffy Kálmán főszolgabíró, Bálinth Mihály körjegyző vezetésével Kecskés Izsák törvényhatósági bizottsági tag, Hankó András közs. bíró, Hankó Dénes közs. pénztárnok, Izsák Ábel közgyám és Nagy Dániel községi képviselőből álló küldöttség tisztelgett dr. Sebessy János vármegyei alispánnál, akit arra kértek, hogy Ravától Magyarhidegkútig a törvényhatóság anyagi támogatásával mielőbb vicinális-ut építtessenek. Tekintettel arra, hogy a járás székhelyétől, Székelykeresztúrtól 44 kilométer távolságra esnek a nevezett községek, a mostani csakugyan tarthatatlan rossz közlekedési viszonyok mellett, másfelől pedig az új ut létesítése mindössze 7 kilométernyi tulajdonképpen való kiépítést igényelne és ezáltal teljes 19 kilométerrel rövidülne útjuk a járási székhelyhez, dr. Sebessy alispán méltányolja a kérelem alapos indokait és teljes jóindulattal biztositotta a küldöttséget.

— **Munkásbiztosítási választott bíróság.** A m. kir. igazságügyminiszter az ipari és kereskedelmi alkalmazottnak betegség és baleset esetére való biztosításról szóló törvények alapján szervezett munkásbiztosítói választott bíróságok elnökévé és elnökhelyettesévé az 1910. végéig terjedő időtartamra, a székelyudvarhelyi munkásbiztosító pénztárhoz, elnöknek Csanády Zalán járásbíró, helyettes elnöknek Graffius Károly törvényeszéki bírót nevezte ki.

— **Az országos vásár,** mely még a múlt hét végén a baromvásárral kezdődött nagyon rosszul ütött ki; szarvasmarhákban a felhajtás tömeges volt ugyan, de vevő alig akad és ez a körülmény, valamint a már is érezhető takarmányhiány az állatok árát a minimumra szorította le; és sajátságos, hogy azért nálunk a hus ára még most is olyan magas, mint mikor az állatok majdnem 40 százalékkal drágábban keltek el. A kirakodó vásár hétfőn alig volt nagyobb, mint más időben egy jól bönepesedett hetivásár; árusító volt ugyan elég, a távolabbi és közelebbi vidékekről is, de vásárló csak kevés akad, mert ilyenkor aratás előtt bizony a kiszagdnál úgy mint a nép-nél már csak szűken található a pénz. Ugy látszik a termésre való kedvezőtlen kilátások már előre vetik árnyékukat és nehéz napoknak nézünk elébe. A baromvásár eredménye számokban: felhajtott összesen 6544 darab, eladatott 449 és pedig szarvasmarha felhajtott 5899 darab, eladatott 316, borjú 73. Bivaly felhajtott 425, eladatott 55. Ló felhajtott 220, eladatott 45 és 5 csikó.

— **Ujnonnan alakult bizottság.** A székely inasok elhelyezésére városunkban kedden bizottság alakult; elnök Ugron Ákos főispán, orvos dr

Lengyel József megyei főorvos, jegyző Tompa László, a kamara kiküldött képviselője Solymossy Endre tanár, a kereskedők részéről Barcsay Károly és Persián János; Az iparosok részéről: Bartók István és Bálint György; a „Székely Társaság“ képviselőjében Paál Árpád. A kamara kiadásában egy utmutatás jelent meg „A székely ifjak ipari kiképzetéséről“, melyet lapunk jövő számában fogunk közölni.

— **Halálozások.** Özvegy Borosnyai Simonné szül. Pataki Róza, életének 88 évében folyó hó 19-én jobbletre szenderült; a megfogult hült tetemeit vasárnap délután 5 órakor kísérték örök nyugalomra, gyászoló családja és nagyszámu közönség részvétele mellett.

Szigeti Terecsike 1 éves korában e hó 22-én délután 1 órakor elhunyt Nagykaszonaltzben, hol temetése e hó 24-én délután 2 órakor volt, bánatos szülői és nagyszámu közönség részvételével. Stracinger Emil pénzügyigazgató az elhunytban rövid idő alatt második kis unokáját siratja el és mi őszinte szívvel osztozunk nagy fájdalomában.

— **Kinevezések.** Ugron Ákos főispán az alsósófalvi iskolához Koszorus István ref. lelkészt elnökké, Káli Sándor, Fülöp Mihály, Ambrus Márton, Fülöp Ferenc, Ágoston Károly, Fülöp G. Józsefet tagokká; a székelyderzsihez Sándor Gergely unitárius lelkészt elnökké, Kovács Lajos, Kanyaró György, Forró Sándor, Miklós Sándort tagokká; a bögözihez Ilyés Miklóst elnökké, Tóth József, Benze Gergely, Csáki Ferencet tagokká; az agyagfalvihoz Hegyi Zsigmond körjegyzőt elnökké, Lőrinczy Miklós, Kövecsi Sámuel, Hegyi Pétert tagokká; a felsőrákosihoz Varga Dénes unitárius lelkészt elnökké, ifj. Székely Mózes, Székely Sándor, Sándor Oszkár, Székely Mózes tagokká; a felsősófalvihoz Györke János ref. lelkészt elnökké, Szász Zsigmond, Keresztes János, Fábrián Albertet tagokká; aszékelymuzsnaihoz Bedő Ödön ref. lelkészt elnökké, Kocs Lajos, Mester István, Nagy Dániel, Kovács Józsefet tagokká; a nagysolymosihoz Jakab Dénes ref. lelkészt elnökké, Kincses Mihály, Kovács János, Hegedüs János Sipos Józsefet tagokká; a fiatalfalvihoz Mihályi Béla körjegyzőt elnökké, Nagyobb Péter, Mester János, Kálmán Lajos Kertész Mihályt tagokká nevezte ki.

— **Nagy vasuti szerencsétlenség.** A hétfőről keddre virradó éjjelen Segesváron innen mintegy négy kilométernyire nagy vasuti szerencsétlenség történt, melynek részleteit eddig a legszorgosabb utánjárás mellett sem voltunk képesek pontosan megkapni és így az eddig nyert értesülések alapján csak a következőket közölhetjük róla: Láng Dávid helybeli kereskedő sógorasszonya az egyik hír szerint harmadmagával, a másik hír szerint negyedikmagával, a megéjtett vásár után hétfőn este 11 órakor idült szekéren Segesvárra hazafelé. Utközben a nagy fáradságtól kimerülten mindannyian mélyen elaludtak és a lovak ösztönszerűen folytatták útjukat az országuton. Fehéregyházánál a vasuti átjáróhoz akor érkeztek, mikor a hajnali gyorsvonat Segesvárról kirobogva éppen ott érte őket. Az alvó vásárosok a vonat dübörgésére sem ébredtek fel

és a vonat óriási sebességgel neki rontott a szekérnek, melynek akkora lökést adott, hogy a benne levők kidobáltak; azonban mint értesülünk, a vonat az asszonyt és a lovakat is elgázolta és a szerencsétlen nőt életveszélyes sérüléseivel Segesvárra szállították, de már utközben meghalt. A többiek is jelentékeny sérüléseket szenvedtek. A szerencsétlenség valódi oka nincs ugyan még kiderítve, de állítólag úgy történt, hogy a vasuti őr elmulasztotta a sorompót leereszteni és így került a szekér a gyorsvonat elé. Azonban ezt majd csak a hivatalos vizsgálat lesz hivatva kideríteni.

— **A székelykereszturi unitárius gimn.** 1903-ban végzett tanuló ifjúsága ötéves találkozója alkalmával a vidéket tartózkodó egyetemi hallgatókkal együtt a gimn. alapjainak gyarapítására f. évi július 4-én az intézet nagytermében műsoros táncmulatságot rendez. Kezdeté este 8 órakor. A mulatságon Balogh Jancsi kolozsvári első zenekara játszik.

— **Felvétel internátusba.** A székelyudvarhelyi m. kir. főreáliskolával kapcsolatosan egy, a szerényebb igényeknek megfelelő internátus szerveztetett, melynek célja az ide felvett, a főreáliskolába járó tanulókat gondos felügyeletben, tanításban és nevelésben részesíteni. Ezen internátusban a jövő iskolai évre több megüresedő fizetéses helyre pályázat nyitattik. Az egész díjasok egy iskolai évre 450, a mérsékelt díjban részesülők pedig 350, vagy 250 K tartási díjat fizetnek. Azok a szülők vagy gyámok, kik kellő magaviseletű és előmenetelű fiaikat, illetőleg gyámlotjaikat az internátusba felvételre óhajlják, a m. kir. vallás- és közokt. miniszterhez címzett, egy koronás bélyeggel ellátott kérésüket — lakásuk pontos megjelölésével — a m. kir. állami főreáliskola igazgatóságához nyújtásuk be f. évi július hó 1-ig. Bővebb felvilágosítást készséggel küld az igazgatóság.

— **Eihalasztott választmányi ülés.** Az első erdélyrészi szinikerület választmánya, Heves Béla lemondása folytán, tudvalevőleg pályázatot hirdetett a megüresedett kerületre, a pályázati határidő e hó 20-án szombaton déli 12 órakor járt le és mint értesülünk eddig csak két pályázó jelentkezett. A döntés céljából összehívott választmányi ülést pedig e hó 22-ről, június 29-re halasztották el.

— **D. F. E. közgyűlése.** Homoródalmás tekintélyes unitárius egyh. község híveinek nagy és fényes ünnepe volt e hó 18-án, a mikor az udvarhelyköri Dávid Ferenc Egylet ott tartotta 24-ik közgyűlését, amelyen az egylet tagjai: lelkészek, tanítók, nők, férfiak nagy számban és a járás főszolgabírája Szabady Tivadar nejjével szintén megjelent. A közgyűlés istentisztelettel kezdődött; ezt Papp Zsigmond gyepesi pap végezte, ki hatásos ima után mondott szép beszédet. Az ünnepi közgyűlést Sándor Gergely székelyderzsi lelkész, egyleti elnök nyitotta meg a tőle megszokott lendületes beszéddel. Barabás Irma és ifj. Sándor Gergely lokodi lelkész ügyes szavallatukkal mély hatást keltettek. Ürmösi József homoródszentpáli lelkész a Népszöveget ismertette nagy horderejű felolvasásában, míg

programmon kívül az ünnepség központjaként lépett az emelvényre egy derék nőapostol Kovács Sándorné kir. tanfelügyelőné, ki Zilahról jött Almásra néhai édes atya szülő helyére. Istentisztelet közben és a programmszámok közei az almási ifjúsági és a Dávid Ferenc Egyleti dal-kör énekei töltötték ki, előbbinek vezetője Péterfi Áron, utóbbié Ajtay János Elnöki bezáró után az iskola helyiségében nyílt meg a hivatalos közgyűlés, melyen tudomásul vétették a könyvtárról és a pénztárról tett jelentés, a központi választmányának meleg levelére szintén ilyen hangu válasz fog adatni. Majd Kisgyörgy Sándor elnökle alatt megéjtették az alapszabályok szerinti tisztújítás, melynek eredménye ez: elnök lett Demeter Dénes karácsonfalvi lelkész, alelnök Ajtay János homoródalmási lelkész, nő alelnök Kisgyörgy Sándorné, titkár Ürmösi Károly homoródalmási lelkész, pénztárnok Pál Ferenc oklándi lelkész, könyvtárnok Ürmösi József homoródszentpáli lelkész, a választmány teljesen a régi maradt. Az új elnök indítványára a régi tisztikarnak jegyzőkönyvi közönetet szavaztatott, az új alelnök indítványára pedig Egyed Ferencné női alelnököt tiszteletbelivé választották. Ezután ebéd következett a község háza nagytermében, hol a kedélyes pohárköszöntőkben sem volt hiány. Most is kitűnt, hogy ezen vallási és erkölcsi alapon álló egyesületnek nagy és szép jövője van. Adja Isten! Tudósító.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

HIRDETÉSEK

A hirdetések gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz!

Sz. 1555—908. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelykereszturi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Teutsch B. József végrehajlatának Széll Géza esődtömege végrehajtást szenvedő elleni 2200 korona tökéketelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (a székelykereszturi kir. járásbíró) területén levő, a székelykereszturi 854 sztjkvben foglalt 10869, 10870 hrsz. ingatlanra 252 korona, 60—1, 60—2, 60—3, 61 hrsz. ingatlanra 2172 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1908. évi július 24-ik napján délelőtt 9 órakor ezen telekkönyvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésben a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékat készpénzben vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvakkepes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Székelykeresztur, 1908. május 6.

Graffius, kir. járásbíró.

Ropogós cseresznyét.

Élvezésre és befőzésre: Püszmétét (egrest) nagy szeműeket postakosaránként 2 K 40 f.; Üvegüzemű nagy meggyet befőzésre és rétesbe 3 K; kajszin barack remek szép példányok június 15-től szállítva, befőzésre és lekvárnak való 2 K 40 f.; Főzelékek vegyesen, u. m.: ugorka, ús, fejes- és keikáposzta, cukorhoros, vajbub, kalaráb, zöldpaprika - csúfolt postakosaránként 2 K 80 fillér. Ismét-eladónak külön árajánlat.

Gyümölcskivitel 155. Csongrád.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-író-, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

KERESÉK

megvételre egy esetleg használt, de üzemképes, jó állapotban levő **eséplésre alkalmas szénszivó**

gázmotort.

Cím megtudható e lap kiadóhivatalában, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

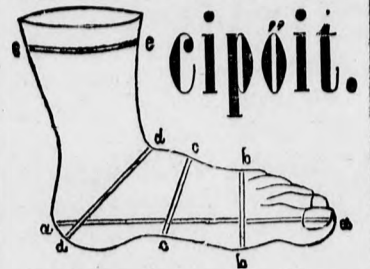
BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Minden kényelmet magában foglal és azért számos elismeréssel halmozzák el férfiak, nők és gyermekek részéről

Mercz Károly cipésmester **legújabb rendszerű**

cipőit.

A fennebbi ábra szerint pontos mértékűvel, esetleg jól találó viselt cipő után **vidéki megbízásokat** is gyorsan és pontosan teljesít.

☛ Az összes rendeléseket személyesen intezi és készítményeiért teljes felelősséget vállal.

Hengerműmalom megnyitás!

Ezennel értesítem a t. örlető közönséget, hogy **Székelyudvarhelyt** (a vasúti állomással szemben) a Bethlen-utca és Bálint-utca sarkán levő saját telkemen **műmalomomat** modern automatikus gépekkel teljesen újonnan, minden kívánalomnak megfelelően felszerelve, megindítottam.

Automatikus műmalomban mindenféle gabona őrlé-
tetik. A buza tisztítása otthon felesleges, mivel a legüsz-
kösebb gabonát is legjobban és legtakarékosabban kitisztít-
tja, miután az által a liszt erősebb és világosabb színt
nyer. Minden t. örlető becses tudomására hozom, hogy a
műmalomban készült liszt feltűnően szaporul az őrlés
után, ennél fogva a t. örlető közönség érdekében áll, hogy
többféle lisztnek, az őrlési zavarok kikerülése végett,
üres zsákokkal is rendelkezék. Biztosítom előre is az igen
t. örlető közönséget, hogy nálam az előállított őrlémennyel,
valamint a tisztességes vámolás tekintetében meg lesz elégedve.

Szives pártfogását és támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Ágoston Béla, műmalom-tulajdonos.

A gabona-neműek be- és hazaszállítására a t. örlető közön-
ség részére **fogatot tartok.**

Az oklándi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságától.

4254-908. tkvi. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906. évi július hó 6-án 14114-906. I. M. I. sz. alatt elrendelte, hogy az oklándi kir. járásbíró, mint tkvi hatóságához tartozó Oklánd község tjkveiben felvett mindazon ingatlanokra nézve, amelyre az 1886. évi XXIX, 1889 évi XXXVIII, és 1891. évi XVI. t. c. cikk a tényleges birto-
kos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése foganatosíttassék

E célból a helyszíni eljárás a nevezett községben 1908. évi július hó 29-ikén fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. Mindazok, kik a telekjegyző-
könyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kíván-
nak, hogy a tkvi hatóság kiküldöttje
előtt a kitűzött határnapon kezdő-
dő eljárás folyama alatt jelenje-
nek meg és az előterjesztéseiket iga-
zóló okiratokat mutassák fel.

2. Mindazok, kik valamely inga-
atlanhoz tulajdonjogot tartanak, de
telekkönyvi bekebelezésre alkalmas
okirataik nincsenek, hogy az átírásra
a 1886. évi XXIX. t. c. 15-18. §§.
és az 1889. évi XXXVI. t. c. 5, 6, 7.
és 9. § ai értelmében szükséges ada-
tokat megszerezni iparkodjanak és
azokkal igényeiket a kiküldött előtt
igazolják, vagy odahassanak, hogy
az átruházó telekkönyvi tulajdonos
az átruházás létrejöttét a kiküldött
előtt szóval ismerje el és a tulaj-
donjog bejegyzésére engedélyt
nyilvánítsa, mert különben jogait
ezen az uton nem érvényesíthetik és
a bélyeg és illeték elengedési ked-
vezményétől is elesnek. És:

3. Azok, kiknek javára tény-
leg már megszünt követelésre vonat-
kozó zálogjog vagy megszünt egyéb
jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve
ugyszintén az ily bejegyzésekkel ter-
helt ingatlanok tulajdonosai, hogy a
bejegyzett jognak törlését kérelmez-
zék, illetve, hogy törlési engedély
nyilvánítása végett a kiküldött
előtt jelenjenek meg, mert elleneset-
ben a bélyegmentesség kedvezményé-
től elesnek.

Oklánd, 1908. évi június hó 22-én

Péterffy Albert,
kir. járásbíró.

310-908. sz.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi m. kir. állami kő- és agyag-
ipari szakiskola felügyelő-bizottsága a tanulók élelmezé-
sére ezennel zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet a kö-
vetkező feltételek mellett:

1. A szakiskolánál 45-50 tanuló élelmezéssel lá-
tandó el (részletes étlap az igazgatói irodában megte-
kinthető.)

2. Az ételek kiszolgáltatása 1908. évi szeptember
hó 1-én kezdődik és tart 11 hónapon keresztül, vagyis
július hó 31-ig.

3. Az élelmezési díjak (II. és III. fok) bélyeges
nyugta ellenében, havi utólagos részletekben fizetettek ki.

4. A zárt ajánlatok lepecsételve és az intézet igaz-
gatójának címezve, legkésőbb folyó évi

július hó 20-ikán d. e. 10 óráig

nyújtandók be. Az írásbeli ajánlatokban az élelmezé-
s ára fejenként és havonként számokkal és betűkkel pon-
tosan beirandó s az ajánlattevő által aláírandó. A zárt
ajánlatokhoz 400 K (négy száz korona) bántépénz kéz-
pénzben vagy óvadékképes értékpapirokban csatolandó,
mely összeg az élelmezés biztosítására, a szerződés alá-
írásakor 800 K (nyolcszáz koronára) lesz kiegészítendő.

5. A versenytárgyalás 1908. évi július hó 20-ikán
d. e. 10 órákor tartatik meg az iskola igazgatói irodában,
mely alkalommal az élelmezés három egymásutáni évre
(vagyis 1911-ig) adatik ki és az e tárgyban szerződés
nyomában meg is köttetik. A felügyelő bizottság fentartja
magának a jogot arra nézve, hogy a pályázók között az
ajánlattevők által meghatározandó árakra való tekintet
nélkül szabadon választhasson.

6. A főzéshez való helyiséget, a takaréktűzhelyet
az iskola élelmezőnek rendelkezésére bocsátja. A főzés-
hez szükséges tüzfűt, valamint a szükségelendő konyhai
felszerelést élelmező saját költségén köteles beszerezni.

Székelyudvarhely, 1908. június hóban.

A felügyelő-bizottság.

Buzáját ne adja el senki

addig míg velem nem érintkezett. A t. termelő gazdáknak szives tudomására hozom, hogy **műmalomban szép tiszta búzát bármikor és bármily mennyiségben Székelyudvarhelyt az elmúlt keddi**

piaci árakban meg- és átveszek.

E kedvezményvel a t. örlető közönségnek azon előnyt óhajtom nyújtani, hogy
eladó gabonájával ne kelljen a piacra való hozás által külön időt vesztegetnie, hanem
amikor öröletni jön, műmalomban eladó búzáját is azonnal megfelelő áron értékesít-
hesse. Megvagyok győződve, hogy a n. é. gazdaközönség belátja a sok időt és előnyt
biztosító eljárásom kedvező voltát s újabb áldozatkészségemet méltányolva, törekvésem-
ben továbbra is nagybecsű támogatásában részesít. — Teljes tisztelettel:

Fábián József gőzmalom- és gőz-
fűrész-tulajdonos.

767-908. számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága f. hó 12. hozott határozata folytán egy

PÉNZTÁRI-KÖNYVELŐI

álásra, egyelőre évi 1600 korona javadalmazással pályázatot hirdet Kereskedelmi akadémia, vagy könyvelői kurzus végzéséről szóló bizonyítvány feltétlenül megkívánatlik.

Kellőleg felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények, a képesítő okmányokkal együtt **1908. évi június hó 28-ig** nyújtandók be a pénztár igazgató-elnökéhez címezve. A megválasztott tartozik állását július 1. elfoglalni.

A megválasztott véglegesítése az Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztár jóváhagyásától függ.

Betegh Pál, igazgató-elnök.